РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження

ШИ СІНЬ

«МУЗИЧНО-ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА САКСОФОННОГО МИСТЕЦТВА КИТАЮ: НАЦІОНАЛЬНІ ТРАДИЦІЇ І МІЖНАРОДНІ ВПЛИВИ»,

що подається до захисту на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

з галузі знань 02 «Культура і мистецтво»

Дисертаційне дослідження Ши Сінь присвячене комплексному осмисленню процесів становлення й розвитку професійного саксофонного мистецтва Китаю в контексті взаємодії національних традицій та міжнародних впливів. Актуальність обраної проблематики зумовлена передусім інтенсивною професіоналізацією китайського саксофонного мистецтва у першій чверті XXI століття, що охоплює виконавську, композиторську та педагогічну сфери й супроводжується активним входженням китайських музикантів у міжнародний мистецький простір.

Важливість обраного дослідницького ракурсу посилюється недостатньою вивченістю китайської саксофонної школи саме як цілісної багатокомпонентної системи. Наявні дослідження, присвячені проблематиці саксофонного мистецтва, висвітлюють переважно окремі регіональні, виконавські, жанрові або педагогічні аспекти, тоді як комплексне осмислення взаємозв’язків композиторської творчості, виконавства, освіти, педагогіки та науково-методичної діяльності залишається актуальним завданням сучасного музикознавства. Тож окремої ваги набуває розгляд китайського саксофонного мистецтва в площині міжкультурної комунікації, що дозволяє простежити не лише засвоєння досвіду провідних зарубіжних виконавських і педагогічних шкіл, а й формування власних національних засад та поступове утвердження китайської саксофонної школи у світовому музичному просторі. У цьому контексті особливий інтерес становить комплексне висвітлення українсько-китайських професійних контактів та українського впливу на становлення

саксофонного мистецтва Китаю, які в попередньо здійснених дослідженнях не набули самостійного комплексного висвітлення.

Заявлена мета дослідження логічно випливає з окресленої проблематики та відповідає колу порушених у роботі питань. Цінно, що спрямованість на музикознавчу реконструкцію процесів становлення й розвитку професійного саксофонного мистецтва Китаю дала змогу авторові комплексно охопити його історичний, виконавський, педагогічний, композиторський та науково-методичний виміри. Поставлені завдання охоплюють та підкреслюють ключові аспекти обраної проблематики: від аналізу історії формування китайського саксофонного мистецтва та визначення чинників його професіоналізації - до осмислення міжкультурної співпраці, діяльності провідних виконавців і педагогів, розвитку національного репертуару та формування навчально-методичної бази.

Наукова новизна дисертації полягає насамперед у системному узагальненні чинників, що визначили динамічний розвиток китайського саксофонного мистецтва на початку XXI століття. Важливими результатами проведеного дослідження є розширення відомостей про фахову діяльність провідних саксофоністів різних регіонів Китаю, залучення до наукового обігу маловідомих фактів їхніх творчих біографій, теоретичних праць, а також комплексне висвітлення українського чинника у становленні професійного саксофонного мистецтва Китаю.

Методологічна основа дисертації відповідає багатоаспектному характеру обраної проблематики та ґрунтується на міждисциплінарній взаємодії музикознавства, історії, культурознавства та джерелознавства. Здобувач застосовує історико-культурологічний, джерелознавчо-пошуковий, системний, стильовий і композиційний методи дослідження, використовуючи аналіз і синтез, а також праксеологічний та біографічно-персоналістський підходи. Комплексне застосування означених методів і підходів дозволило авторові послідовно простежити динаміку становлення китайського саксофонного мистецтва, осмислити його як цілісну професійну систему, охарактеризувати діяльність провідних представників та проаналізувати окремі явища

композиторської і виконавської практики. У роботі докладно простежено шлях від початкових етапів поширення саксофона в музичній культурі Китаю та діяльності перших національних виконавців до становлення професійної саксофонної освіти й формування провідних осередків академічного виконавства.

Слід відзначити, що обґрунтованість результатів дослідження також забезпечується об'ємною джерельною базою. Список використаних джерел дисертації налічує 205 позицій і широко репрезентує праці українських, китайських та інших зарубіжних науковців, педагогів і виконавців. Особливо вагомим для забезпечення повноти дослідження є залучення значного масиву китайськомовних джерел – наукових і навчально-методичних праць, монографій, матеріалів періодичних видань, документів музичних інституцій та праць провідних китайських саксофоністів, опрацювання яких дозволило ввести до українського музикознавчого простору низку маловідомих матеріалів і відомостей. Поряд із китайськомовними джерелами у дисертації також широко представлено та опрацьовано іншомовну фахову літературу, передусім праці західноєвропейських та американських дослідників і виконавців, присвячені історії саксофона, проблематиці його виконавських можливостей, педагогіці та методиці гри. Така мовна й географічна різноманітність залучених до дослідження джерел сприяла представленню китайського саксофонного мистецтва не ізольовано, а в широкому міжнародному професійному контексті. Вагомою складовою дослідницького матеріалу стали також аудіо- та відеозаписи, рукописи й видання сольних та ансамблевих творів, матеріали китайської й української періодики, конференцій і симпозіумів, інтерв'ю, довідкові та інші документальні джерела. Різноплановість і широта залученого матеріалу поза сумнівом посилили аргументованість зроблених у дисертації узагальнень і висновків.

Особливої уваги заслуговує персоналістичний аспект роботи. Значний фактичний матеріал про діяльність провідних китайських педагогів і виконавців використано не лише для характеристики окремих творчих особистостей, а й для простеження тяглості професійних традицій. Автор послідовно відтворює лінії

педагогічного наступництва, репрезентує продовження творчих і методичних засад у діяльності учнів та представників наступних поколінь, а також формування на цій основі індивідуальних і регіональних осередків. Такий підхід суттєво посилює аргументацію щодо сформованості китайської саксофонної школи та дозволяє побачити внутрішні механізми її розвитку.

Вагомим аспектом представленої роботи є значна конкретність висвітлення міжнародних професійних зв'язків. Вони розглядаються через безпосередні форми творчої та педагогічної взаємодії: навчання китайських музикантів у зарубіжних фахівців, проведення майстер-класів, залучення іноземної навчально-методичної літератури, участь у міжнародних конкурсах, фестивалях, конференціях і симпозіумах, а також взаємообмін виконавським репертуаром. Завдяки цьому міжнародні впливи постають у дисертації не як загальне твердження, а як сукупність конкретних чинників, що сприяли професійному зростанню китайських саксофоністів та активнішому входженню національної саксофонної школи у світовий музичний простір.

Не менш значущим є звернення здобувача безпосередньо до музичного матеріалу. У роботі охарактеризовано жанрові особливості саксофонної творчості китайських композиторів, її зв'язки з національною музичною традицією, використання народнопісенного та народноінструментального тематизму, програмності, а також сучасних темброво-сонорних і виконавських засобів. Аналіз цих явищ дозволив показати, що розвиток китайського саксофонного репертуару відбувався не лише шляхом засвоєння здобутків західної музичної культури, а й через їх творче поєднання з національними художніми традиціями.

Суттєвим результатом дослідження стало також системне осмислення складових китайської саксофонної школи. На основі аналізу діяльності освітніх осередків, педагогічної спадкоємності, науково-методичного доробку, виконавської практики та сформованого національного репертуару автор розглядає її як багатокомпонентну професійну систему, що функціонує на індивідуальному, регіональному, національному та світовому рівнях. Підсумком такого підходу стала запропонована в дисертації структурно-функціональна модель

китайського саксофонного мистецтва, яка узагальнює його основні професійні складові та надає проведеному дослідженню концептуальної завершеності.

Композиційна побудова дисертації видається виваженою та логічно організованою, а послідовність розділів забезпечує поступове й цілісне розкриття заявленої проблематики. Структура дисертації відповідає поставленій меті, дослідницьким завданням та логіці розкриття обраної проблематики. Робота складається зі вступу, трьох розділів із внутрішнім поділом на підрозділи, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Послідовність викладу матеріалу відображає рух від з'ясування суспільно-історичних передумов становлення китайського саксофонного мистецтва до осмислення процесів його професіоналізації, сучасної композиторської й виконавської практики та формування педагогічної і науково-методичної основи національної саксофонної школи.

Перший розділ *«Суспільно-історичне та мистецьке підґрунтя становлення професійного саксофонного мистецтва Китаю»* формує необхідну історико-теоретичну основу подальшого дослідження. У ньому опрацьовано наукові праці з історії та теорії саксофонного мистецтва, проблем міжкультурного діалогу й сонорно-тембральної специфіки інструмента, простежено історичні передумови поширення саксофона в Китаї та поступове становлення національного професійного виконавства. Переконливо репрезентовано значення розвитку духового оркестрового мистецтва, діяльності перших китайських музикантів і педагогів, суспільно-культурних змін та активізації контактів із зарубіжними виконавськими школами. Важливим підсумком розділу є висвітлення конкретних форм співпраці китайських саксофоністів із представниками зарубіжних шкіл, а також зростання інтересу до творчості українських композиторів, чиї твори залучаються до навчальних, концертних і конкурсних програм у Китаї.

Другий розділ *«Тенденції мистецької стратегії саксофоністів Китаю у першій чверті XXI століття»* поглиблює розгляд процесів професіоналізації китайського саксофонного мистецтва та значно розширює персоналістичний і фактографічний вимір дослідження. Особливо змістовним є аналіз діяльності

провідних консерваторій, університетів та інших освітніх осередків різних регіонів Китаю, що дозволяє простежити масштаби поширення професійної саксофонної освіти та формування розгалуженої системи підготовки виконавців і педагогів. Показовим є залучення матеріалу про випускників українських музичних академій – Ван Ювея, Сун Жуй Луна і Ло Куня – та їхню подальшу діяльність у Китаї. Не менш змістовно висвітлено композиторську й виконавську творчість у контексті міжкультурної комунікації, участь китайських саксофоністів у міжнародних конкурсах, фестивалях, наукових семінарах і симпозіумах, а також їхню співпрацю з провідними зарубіжними педагогами й виконавцями.

Третій розділ *«Найпоказовіші досягнення науково-методичної діяльності як свідчення еволюції саксофонного мистецтва Китаю у першій чверті XXI ст.»* має важливе узагальнююче значення. У ньому здобувач обґрунтовує сформованість китайської саксофонної школи як багатокомпонентної професійної системи, простежує тяглість педагогічних і виконавських традицій та характеризує їх розвиток у наступних поколіннях музикантів. Значний інтерес становить систематизація навчально-методичних праць представників західноєвропейських, американських і канадських саксофонних шкіл, що стали важливою основою професійної підготовки китайських музикантів. Водночас автор простежує інтенсивне формування власної національної наукової та навчально-методичної бази, систематизуючи доробки Лі Маньлуна, Лі Юйшена та наступних поколінь китайських педагогів і дослідників. Логічним підсумком розділу є структурно-функціональна модель китайського саксофонного мистецтва, у якій узагальнено його основні професійні складові.

Загальні висновки дисертації є розгорнутими, послідовними та безпосередньо кореспондують із поставленими у вступі завданнями. У них узагальнено результати аналізу наукового доробку з проблематики саксофонного мистецтва, окреслено історичні етапи його становлення в Китаї, визначено роль міжнародних професійних контактів, охарактеризовано процеси розбудови освітніх осередків, композиторську й виконавську творчість, педагогічну спадкоємність та становлення національної науково-методичної

бази. Особливо важливими є висновки щодо сформованості китайської саксофонної школи, її професійної структури та активної взаємодії із зарубіжним мистецьким середовищем. Завершальне узагальнення через структурно-функціональну модель логічно об'єднує композиторську творчість, виконавство, професійну освіту, педагогіку та науково-методичну діяльність та забезпечує концептуальну цілісність проведеного дослідження.

Варто наголосити, що практичне значення дисертації визначається можливістю використання її результатів як у подальших дослідженнях китайського та світового саксофонного мистецтва, так і в освітньому процесі. Систематизований у роботі історичний, персоналістичний, репертуарний та навчально-методичний матеріал може бути залучений при викладанні дисциплін «Історія світової музичної культури», «Саксофонне виконавство», «Історія саксофонного мистецтва», тощо, а також слугувати підґрунтям для подальшого осмислення сучасних тенденцій розвитку саксофонного виконавства та педагогіки в Китаї та у світовому просторі музичного мистецтва.

Високо оцінюючи науковий рівень дисертації, її змістовність, значний обсяг опрацьованого матеріалу та одержані результати, все ж хотілося б висловити деякі зауваження, що мають рекомендаційний характер.

У представленій дисертації трапляються окремі редакційно-технічні неточності. Зокрема, у вступі зазначено, що список використаних джерел налічує 204 позиції, тоді як фактична нумерація бібліографії завершується позицією 205. Також у висновках до другого розділу (с. 132–133) міститься технічне дублювання фрагмента, присвяченого характеристиці першого підрозділу.

Варто підкреслити, що подібні неточності мають суто редакційний характер і не впливають на наукову вартість і високу оцінку проведеного дослідження.

У процесі ознайомлення з дисертацією виникли також запитання дискусійного характеру, відповіді на які могли б сприяти повнішому висвітленню окремих аспектів порушеної проблематики:

1. У дисертаційному дослідженні Ви приділяєте значну увагу українському чиннику у становленні та розвитку китайського саксофонного мистецтва.

У зв’язку з цим хотілося б уточнити: в чому саме, на Вашу думку, полягає специфіка українського впливу на розвиток китайського саксофонного мистецтва?

2. Як Ви оцінюєте масштаб українського впливу на розвиток китайського саксофонного мистецтва? Чи може він характеризуватися як системний і тривалий, чи, радше, епізодичний?

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна констатувати, що дисертація Ши Сінь на тему «МУЗИЧНО-ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА САКСОФОННОГО МИСТЕЦТВА КИТАЮ: НАЦІОНАЛЬНІ ТРАДИЦІЇ І МІЖНАРОДНІ ВПЛИВИ» є самостійним, змістовним та ґрунтовним дослідженням, у якому комплексно осмислено процеси становлення та розвитку професійного саксофонного мистецтва Китаю, систематизовано значний масив китайськомовних і зарубіжних джерел, розширено відомості про діяльність провідних китайських саксофоністів та висвітлено значення міжнародних, зокрема українсько-китайських, професійних контактів у формуванні національної саксофонної школи. Робота характеризується належним рівнем наукової новизни, теоретичної та практичної значущості, а одержані результати створюють підґрунтя для подальшого вивчення китайського та світового саксофонного мистецтва, історії інструментального виконавства й педагогіки, а також міжкультурних мистецьких взаємозв’язків. Тож представлене дисертаційне дослідження повністю відповідає вимогам, встановленим до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії, а його автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Кандидатка мистецтвознавства,
доцентка, завідувачка відділу
аспірантури та докторантури
ЛНМА імені М. В. Лисенка,
доцентка кафедри спеціального
фортепіано № 1 **Наталія ПОСІКІРА-ОМЕЛЬЧУК**